

ÇOK ACILE ve SÜRELİ

7/19594

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

SAYI : B.12.0.A.SGB.0.03.212/276
KONU: Yazılı Soru Önergesi

22 OCAK 2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Başbakanlığa gönderdiğiniz 18.12.2006 tarih ve KAN:KAR.D.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/19594 -28347/64588 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Antalya Milletvekili Feridun F. BALOĞLU' na ait 7/19594 esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

1- Görüş 7/19594 (3 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

TBMM Başkanlığına

Bilgi

Başbakanlığa

7/19594

Önerge Sahibi : Feridun F. BALOĞLU
Antalya Milletvekili
Esas No : 7/19594

Bilim adamları, bu yıl ,son yılların en kurak kış mevsiminin yaşanacağı yönünde görüşler açıklamaktadırlar.
Bu kapsamda;

SORU 1) Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün kış mevsimindeki yağışlar konusunda tespiti ve öngörüsü nedir.

CEVAP 1) Dünya genelinde mevsimsel tahminler son yıllarda kullanılmaya başlanmış henüz günlük ve haftalık hava tahminleri ile tutarlılık sergilememektedir.

Atmosfer ve yer yüzeyindeki değişken parametreleri bir arada değerlendirerek küresel ve bölgesel mevsimsel ana karakterleri ortaya çıkaran bu modeller kullanılan model özelliklerine göre farklı bulgulara ulaşmaktadır. Kış mevsimine ilişkin farklı senaryolar küresel ve bölgesel anlamda tartışılmaktadır.

Mevsimsel Tahmin modellemesinde kullanılan ana faktör Deniz Yüzey Sıcaklık değişimindeki artış veya azalış trendidir. Kuzey Atlantik Deniz Yüzey sıcaklığında normalin üstünde görülen artış trendi 2006 yılı Ekim ayından Aralık ayının ortalarına kadar devam etmiş ve Aralık ayı ortasında ise düşüş eğilimine geçmiştir. Kuzey Atlantik Deniz Yüzey sıcaklığının normalleri üzerinde artış gösterdiği periyotta Atlas Okyanusu'nun kuzeyinde oldukça derin basınç sistemlerinin oluşması güneyde Azor takım adaları üzerinde bulunan Azor Yüksek Basınç alanının orta Avrupa ve orta Akdeniz kuşağına uzanmasına neden olmuştur. Yüksek basınç sisteminin bu bölgede statik yapıda uzun süre kalması nedeniyle Orta Avrupa, Balkanlar ve ülkemizde Kasım ayından Aralık ayı ortalarına kadar yağışsız bir dönem yaşanmıştır. Aralık ayı ikinci yarısından itibaren ise statik yapıda bozulma ve normal atmosferik dolaşım özellikleri belirmeye başlamıştır. Keza buna bağlı olarak 25 Aralık tarihinden itibaren ülkemizde kış şartlarına uygun kar yağışları ve düşük sıcaklık değerleri yaşanmıştır. Havza bazında ülkemizin kuzey ve doğu bölgeleri oldukça önemli miktarda kar yağışı almıştır. Güney ve iç bölgelerimizin de Ocak ayının ilk haftasında Orta Akdeniz üzerinden gelecek yağışlı sistemin etkisinde kalabileceği öngörülmektedir.

Uzun yıllar istatistiklere bakıldığında ülkemizde kış koşullarının Aralık ayının ikinci yarısından itibaren yaşandığı ve Mart ayı sonuna kadar uzun bir periyotta kar yağışlarının görüldüğü anlaşılmaktadır. 2006 kış aylarında gerek yağış gerekse sıcaklık açısından normallerinden oldukça farklı değerler beklenmemektedir.

SORU 2) Bilim adamları ile Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşleri örtüşüyorsa, bu konuda ne gibi hazırlıklar yapılmıştır? Hükümetinizin bir kriz senaryosu var mıdır?

CEVAP 2) Ulusal Meteoroloji Teşkilatları Birleşmiş Milletlerin bir alt komitesi olan Dünya Meteoroloji Örgütü'nün üyesi olarak ortak standartlar çerçevesinde çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca Avrupa ülkeleri meteorolojik çalışmalar konusunda ortak oluşumlar kurmak suretiyle her türlü bilgi ve teknolojileri birlikte kullanmaktadır. Ülkemiz hem Dünya Meteoroloji Örgütü'nün hem de Avrupa merkezli Meteoroloji Organizasyonların üyesidir. Kış mevsiminin oldukça kurak geçeceğine ilişkin basında ve kamu oyunda yer alan bilgiler ile küresel ve mevsimsel tahmin verileri bazı bilim çevrelerinin açıklamalarında yer almıştır. Ulusal Meteoroloji Ofislerinin bu konuda doğrudan bir açıklaması bulunmamaktadır. Daha öncede zikredildiği şekilde bu bilgiler doğruluğu henüz ispatlanmamış ve tutarlılık yüzdesi oldukça düşük verilerdir. Bu tür bilgilerin araştırmacılar tarafından yeterli sorgulanmaları yapılmadan kamuoyu ile paylaşılması bir takım tedirginlikleri de beraberinde getirmektedir. İngiliz Bilim adamlarına atfen verilen açıklamalarda Şubat ayına kadar Kasım ayında görülen atmosfer koşullarında değişiklik görülmeyeceği ve yağışsız periyodun uzun süreceği belirtilmişti. Ancak, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü olarak 13 Aralık 2006 günü

7/19594

kamuoyuna verilen Meteorolojik Değerlendirmede Aralık ayının ikinci yarısından itibaren yağışlı ve soğuk sistemlerin ülkemizi etkileyebileceği ve kar yağışlarının görülebileceği iletilmişti. 25-28 Aralık 2006 tarihlerinde ülkenin büyük bölümünde meydana gelen kar yağışları bu bilgileri doğrulamıştır. Muhtemel senaryo farklılıkları ve bilimsel açıdan bu bilgilerin tartışılması doğal olmakla birlikte kamuoyunu doğru bilgilendirmek açısından sorumlu davranış sergilemek tüm çevrelerin dikkat etmesi gereken bir durumdur.

SORU 3) Kuraklık nedeniyle ülkemiz, kısa ve uzun vadede ne gibi tehlikelerle karşı karşıya kalabileceklerdir? Bölgelere göre bir analiz yapılmış mıdır?

CEVAP 3) Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından zirai meteorolojik, klimatolojik ve hidrometeorolojik çalışmalar yürütülmektedir. Bu bağlamda meteorolojik verilere göre kuraklık analizleri düzenli olarak yapılmakta ve <http://www.meteor.gov.tr/index.aspx> web sitesinden kamuoyuna duyurulmaktadır. Bu analizlerde uluslararası literatürde kabul gören SPI (Standartized Precipitation Index), kuraklık indeksi olarak adlandırılan Normalleştirilmiş Yağış İndeks metodu kullanılmıştır. Yapılan son analizlere göre;

2005-2006 tarım yılı kuraklık değerlendirmesinde Türkiye'nin genelini etkileyen bir kuraklık söz konusu değildir. Marmara, Ege Bölgesinin büyük bölümü, İç Anadolu'nun kuzeyi, Orta ve Doğu Karadeniz ile Doğu Anadolu'nun batısı ve kuzeyi NEMLİ bir periyot yaşarken; Akdeniz, İç Anadolu'nun güneyi ile Kastamonu, Zonguldak, Karabük, Bilecik, Kütahya, Ağrı, Şırnak ve Erzurum çevrelerinde hafif derecede KURAKLIK yaşanmıştır.

2005-2006 tarım yılı kuraklık değerlendirmesinde kurak olan bölgelerin, Ekim ayı yağış dağılışı haritasına göre normallerinin üzerinde yağış aldığı anlaşılmaktadır. Ekim ayı yağış dağılımına göre, yurdun kuzeybatı kesimleri haricindeki tüm bölgeler normalleri civarı ve üzerinde yağış almıştır.

2006 son üç aylık (Eylül-Ekim-Kasım) kuraklık haritasına göre yurdumuzda tüm bölgeler NEMLİ geçmiş, sadece lokal alanlarda hafif KURAK'lık gözlenmiştir.

Sonuç olarak;

Tarım, enerji gibi alanlarda etkili olan kuraklık olayı ile ilgili bir dizi tanımlama ve sınıflandırma çalışmaları yapılmıştır. Bilindiği gibi kuraklık o bölgenin iklim araştırması için de çok önemlidir. Herhangi bir yerde, yılın herhangi bir ayında az veya hiç yağış olmaması o yerde mutlak kuraklık olduğunu göstermez. Çünkü iklim tasnifi açısından kuraklığın başlaması için, o aydan itibaren uzun bir periyotta yağışın meydana gelmemesi veya geçmişe dönük uzun yıllar boyunca yağışsız geçmiş olması gerekir. Bu değerlendirmelere göre ülkemizde tehlike boyutunda bir KURAKLIK'tan söz edilemez.

Muhtemel bir kuraklık sebebiyle ülkemizdeki barajların dolmaması ve kaynakların beslenememesi durumunda kısa ve uzun vadede meydana gelebilecek olumsuzlukların yaşanmaması için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tüm sektörlerde (Tarım, Enerji, Çevre ve Hizmetler) kısa, orta ve uzun vadede yapılabilecekler için master planlar hazırlamıştır.

SORU 4) Olası kuraklık tehlikesi ile ilgili olarak başta tarım ve enerji gibi sektörler ile belediyeler olmak üzere, ilgili kurum ve kuruluşlara bu tespit ve öneriler iletilmiş midir?

CEVAP 4) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce inşa edilerek işletmeye açılan depolama tesislerinde, yağış rejimlerindeki düzensizlikler nedeniyle zaman, zaman kurak periyotlara girildiği dönemler olmaktadır. Bu yetersizliklerden dolayı sulamalarda çiftçilerin mağdur olmamaları için sulama mevsimi başında eksik depolama yapılan sulamalardaki mülki amirlere, yerel yönetimlere, çiftçi kuruluşlarına ve çiftçilere gerekli uyarılar yapılarak fazla su tüketen bitkileri ekmemeleri tavsiye edilmiştir. Ancak; sık, sık yaşanan kuraklık sulama suyu garantisini ortadan kaldırmaktadır.

Bunun önlenmesi amacıyla cazibe ile yapılan sulamalardan, daha az su kullanılan ve dolayısıyla daha fazla alanın sulanabileceği modern sulama sistemlerine geçilmesi zorunlu görülmektedir.

Ülkemizde 2005 yılı sonu itibarıyla teknik ve ekonomik olarak sulanabilecek 8,5 milyon hektar alanın, % 58'i sulamaya açılmış bulunmaktadır. Sulamaya açılan bu tarım alanlarının ise yaklaşık % 58'i Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilerek işletmeye açılmıştır. DSI'ce geliştirilen sulamalarda sulama alanının %45'inde klasik sistem, %48'inde kanaletli sistem, %7'sinde ise borulu sistem mevcuttur. İşletmeye açılan kapalı sistem sulama şebekelerinin oranı % 7 olup, etkin bir sulama yönetiminin ve su tasarrufunun sağlanması amacıyla, bu oran yeni yapılacak projeler ve eski şebekelerin rehabilitasyonu ile % 40' a kadar artabilecektir.

Su kaynağı yetersizliğinden en az şekilde etkilenme, mevcut sulama suyunun tüm sisteme güvenilirlik, yeterlilik ve eşitlik ilkelerine uygun olarak, belirli bir program çerçevesinde dağıtımı ile sağlanabilmektedir. Su kaynağı yetersizliğinin olduğu sulama alanlarında, kısıtlı sulama üzerinde durularak, çok su tüketen bitkilerin ekiminden kaçınılması ve bölgelere göre ekilecek bitki çeşitlerinin suya hassas dönemlerinin dikkate alınarak su verilmesi gerekmektedir. Bu anlayışın, çiftçilere, tarımsal yayım ve eğitim yoluyla benimsetilmesi çalışmalarına hız verilmiştir. Sulamaya açılan alanlarda nadas uygulanan alanların varlığını halen sürdürmesi, büyük para ve emek karşılığı yapılan sulama yatırımlarından beklenen faydanın elde edilmesinin önünde büyük engeldir. Bilindiği gibi, tarlayı bir yıl boş bırakma pahasına biriktirilmesi beklenen nem yıllık yağışın ancak %20'sidir. Sulama, münavebe ve gübreleme gibi kültürel önlemlerin hem bu beklentiye cevap vereceği, hem de tarla boş kalmayacağı için ekonomik kayıp yaratmayacağı gerçeği çiftçiye benimsetilmeye çalışılmaktadır.

Kuraklık tehlikesi ile ilgili olarak ilgili kuruluşların katıldığı muhtelif seminer, sempozyum v.b. toplantılarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce mevcut yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının kullanımına yönelik suyun tasarruflu kullanılması ile sulamada daha az su ihtiyacı olan borulu ve damla yönteminin uygulanması teşvik edilmekte ve önerilerde bulunmaktadır.

SORU 5) Bazı Belediye Başkanlarının, su kesintileri yaşanabileceği yönündeki açıklamaları karşısında, bu kesintiler başlamadan önce suyun verimli kullanımı konusunda başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere uygulamaya konulmuş ya da konulacak önlemler nelerdir?

CEVAP 5) Belediyelere de özellikle şehir içi dağıtım şebeke kayıplarının azaltılması için mevcut içme suyu şebekelerinin revizyonuna gitmeleri tavsiye edilmektedir. Ayrıca su kaynaklarının üst havzalarında veya başka bir havzadan su kaynağı takviyesi için çalışmalar yapılmaktadır.

SORU 6) Kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik herhangi bir açıklama ya da suyun verimli kullanılması yönünde bir çağrı hala yapılmadığına göre, Hükümetiniz, su kaynaklarını yeterli mi görmektedir?

CEVAP 6) Ülkemizin su kaynakları yeterli görülmemektedir ve bu meyanda suyun verimli ve tasarruflu kullanılmasına yönelik yapısal değişiklikler yapılmakta ve eğitim çalışmalarına hız verilmektedir. Gerek tarımsal yapı, gerekse sulamada değişimi ve gelişimi sağlamak için önce çiftçinin bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmek için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı koordineli olarak çalışmaktadır. Büyük emek ve para karşılığında ortaya çıkan sulama sistemlerinden beklenen yararın sağlanması, bu sistemlerden faydalanabilecek çiftçilerin eğitimi ve bilinçlendirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Böylesi bir eğitim; sulama yönetimine çiftçi katılımının artırılmasına da hizmet edecektir. Elde edilmesi beklenen gelişmeler, su ve toprak kaynakları yönetiminde bütüncül yaklaşım adı verilen günümüz yaklaşımına da uygun düşecektir.